

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

Het lied van de vreemdeling:

VII. Zijn tranen over wetsovertreders

“Waterbekken vlieten af uit mijn ogen, omdat zij Uw wet niet onderhouden” Psalm 119:13b

U zegt: al weer tranen. Ja - inderdaad. En ook deze horen thuis in het leven van degene, die door wedergeboorte vreemdeling is geworden. In het lied dat hij zingt, hoort u ook van deze tranen.

Weer moeten we zeggen: de dichter pinkt niet een traantje weg. Het is niet een korte snik en verder niet. Waterbekken vlieten af uit zijn ogen. Pas nu op dat u niet denkt: nu ja, hier is een dichterlijke uitdrukking, een dichterlijke overdrijving. Dat is niet waar. Het is een doorvloeiende stroom van tranen bij de dichter. Zijn woorden geven aan zijn intens verdriet, zijn grote droefheid. Hij is er door overmand. Schreide de dichter eerst tranen over zichzelf, nu schreit hij ze over anderen. Wie dat zijn? Wel zij die Gods wet niet onderhouden. Dat zijn dus zij die andere goden vereren, of die een eigenwillige godsdienst hebben, of die Gods heilige Naam misbruiken, of die de rustdag van God gegeven niet onderhouden, of die het door God gestelde gezag niet eren, of die leven met haat, nijd en wrok in het hart en het leven van zichzelf of van anderen aantasten, of die niet rein binnen of buiten het huwelijk leven, of die stelen, bedriegen en liegen, of die een hart hebben vol zondige begeertes. Kortom zij, die God niet liefhebben boven alles en hun naasten niet als zichzelf. De neiging komt nu op om een discussie met de dichter aan te gaan. Man, je kunt toch niet wakker liggen van al die zonden die rondom je bedreven worden? Je kunt toch niet voortdurend huilen vanwege al die zondaars die er zijn? Ieder

heeft zijn eigen verantwoordelijkheid, en zoals men leeft dat is toch eigen keus, en er is niemand die een zondaar kan bekeren. Maar weet u - de vreemdeling van Psalm 119 is door God tot God bekeerd. De tranen over hemzelf, over zijn wetsovertredingen, over het bedreven kwaad zijn door de genadige en barmhartige God gedroogd. Die God Die Zijn Zoon Jezus Christus zou zenden. Hij, de Heere Jezus is geteld geweest met de overtreders. Daarom Hij de Rechtvaardige stervend aan het vloekhout. De grote liefde van God, de eeuwige verkiezende liefde van God in Christus Jezus heeft het hart van de dichter doorgloeid. Die heeft bij hem de wederliefde gewekt. En uit die liefde vloeit het voort dat in alles de eer van God voorop staat. Zou een kind als het hoort dat de naam van vader of moeder wordt aangetast of als kwaad gesproken of beraamd wordt over en tegen vader en moeder, niet huilen? Dat vloeit vanuit de hartelijke liefde voort. Van nature is ons hart zo koud als ijs voor God en Zijn dienst. Door ingestorte liefde gaat ons hart opvlammen van liefde. Dan spreken we: Ik zal U hartelijk liefhebben, Heere, mijn Sterkte! En uit de liefde komt voort dat de eer van God na aan het hart ligt. Daarom nu de tranen van de dichter. Tranen over de wetsovertreders rondom hem. Och wat wordt God ont-eerd, wat wordt die lieve God de heerlijkheid onthouden. Geschapen om God te verheerlijken doet het mensdom niet anders dan God ontheerlijken. Hoe vreselijk, hoe smartelijk voor die God. Scheveningse kerkmensen kunnen op een warme zondag laconiek zeggen: 't was weer druk in onze straten en op ons strand. Verdenk mij niet dat ik de

inwoners van de hofstad wil zwart maken. Ik constateer slechts een mentaliteit, die we onder kerkmensen in heel ons land aantreffen. En dan denk ik niet aan onbekeerden in de kerk, of aan hen die leven bij hun eigengerechtigheid en de rechtzinnigheid en zich daarop verheffen en zich daarom mijlenver plaatsen boven al die zondaars. Ik denk juist aan kinderen Gods die van hun plek af zijn. Hier is als voorbeeld Jona te noemen. Jona met zijn verdriet omdat God Ninevé barmhartigheid bewees. Jona die de Ninevieten voor de verdoemenis had bestemd. Die wetsovertreders hadden het ernaar gemaakt, en daarom hadden ze het oordeel verdiend. Wat was die Jona koud en onbewogen. Ook wij zien hoe Gods wet niet wordt onderhouden, hoe die heilige wet van de heilige God met voeten wordt getreden. We hoeven al die overtredingen niet te gaan opsommen. We kennen die ook wel. Maar kennen wij nu ook die tranen? Kennen we als ambtsdragers die tranen, omdat kerkmensen Gods wet niet onderhouden? Kennen we als ouders, als grootouders die tranen, omdat er kinderen, kleinkinderen zijn die Gods wet niet onderhouden? Kennen we als burgers van Nederland die tranen, omdat men in ons land Gods wet niet onderhoudt? Weet dit dat de vreemdeling die tranen kent. 't Is duidelijk: wie God om God liefheeft, wie Gods eer op het oog heeft, schreit juist vandaag veel tranen. *Ds. v. Z.*

Van de administratie

In de afgelopen 14 dagen konden we 12 nieuwe abonnees inschrijven en ontvingen we f 45,- aan giften. Heel hartelijk dank. Wie verblijdt ons de volgende keer met opgaven van nieuwe abonnees?

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toissaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Gouden munt van \$ 100-

In het vorige nummer vermeldde ik dat ik op de ontmoetingsdag te Kampen een etui had ontvangen met een gouden munt ter waarde van honderd Canadese dollar. Ik meende dat de bedoeling was dat deze gouden gift ten bate van Bewaar het Pand was. Wat me natuurlijk erg goed deed. De gevers lazen mijn bericht en belden me op om te vertellen, dat hun bedoeling was geweest dat de opbrengst ten bate van de school van Dundas en Hamilton zou komen. Ik meen dat het juist is dat ik mijn fout herstel. Dan komt de bedoeling van de gevers tot z'n recht. Ik weet dat het bestuur van de school steeds financiële zorgen heeft en giften uit ons land van betekenis zijn om zoveel mogelijk tekorten te dekken of te voorkomen. Onze lezers in Canada die bij de school betrokken zijn zullen dit bericht met blijdschap en dankbaarheid lezen. En onze lezers hier hebben er altijd voor gezorgd, dat het bestuur van de stichting Bewaar het Pand de activiteiten kon voortzetten. Daarom mogen we erop vertrouwen dat zij ook in de toekomst, ook in financieel opzicht, zullen tonen dat zij achter "Bewaar het Pand" staan. B.

N.B. Tot het einde van deze maand is er gelegenheid om een bod te doen. Zijn er nog meer bieders? B.

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk
verschijnt eens in de veertien dagen

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg
13, 4231 BP Meerkerk. Telef.
01837-1357

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20,
2406 XL Alphen a/d Rijn, tel.
01720-74202, postrek. 70.43.50
t.n.v. de administrateur van
"Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar.
Abonnementsprijs voor de
Verenigde Staten en Canada 5
dollar per jaar. Advertenties f 0,25
per mm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Godsverduistering of Goddelijke verberging

1.

De term Godsverduistering werd voor het eerst door prof. dr. H. Berkhof gelanceerd. Sinds hij het verschijnsel "Godsverduistering" aan de orde stelde is er veel over geschreven en gesproken. Discussies zijn ontstaan. Conferenties zijn belegd. Synodale rapporten zijn verschenen. We zijn geneigd om niet te veel aandacht te besteden aan zulke modetrends in de theologie. Prof. dr. C. Graafland toonde in zijn boek "Gereformeerden op zoek naar God" echter aan dat ook onder wat hij noemt "traditioneel-gereformeerden" de Godsverduistering om zich heengrijpt. In korte tijd verschenen reeds drie drukken van dit boek. Het is dan ook zeker zinvol ons te bezinnen op hetgeen in dit thema aan de orde wordt gesteld.

Wat wordt met de term "Godsverduistering" echter aangeduid? Men bedoelt daarmee aan te geven dat God uit het leven en denken van mensen is verdwenen. Er is sprake van de afwezigheid van God en een gemis aan Godservaring. In heel de samenleving is het inderdaad te merken dat men geen rekening meer houdt met God en Zijn Woord en Wet. Getracht wordt ook het laatste dat nog herinnert aan God weg te werken.

Men heeft de benaming "Godsverduistering" ontleend aan de begrippen "zonsverduistering" en "maansverduistering". Wanneer immers de maan tussen de zon en de aarde komt, treedt er een verduistering op. Men ziet dus een analogie met dit natuurproces. Terecht wijst Graafland er dan ook op dat in zulk een gedachtengang de schuldvraag vermeden wordt. Men maakt er een noodlot van, een natuurverschijnsel, een onafwendbare ontwikkeling, waaraan nu eenmaal niet valt te ontkomen. Daarom achten we het begrip "Godsverduistering" misleidend en is het o.i. juister om te spreken van Goddelijke verberging.

Veelvuldig wordt in Gods Woord gesproken over de verberging van Gods aangezicht. Dit mag echter niet gezien worden als een natuurverschijnsel of noodlot, maar als een daad van God. Als God Zijn aangezicht verbergt is dat een negatieve reactie van God op de handelwijze van Zijn schepselen. Reeds in Gen. 3:8 en 10 komen we het woord verbergen tegen. Adam en Eva verborgen zich. Door het

overtreden van Gods gebod kwam er vrees en verborgen zij zich voor God. Zij onttrekken zich aan de omgang met God. Dat kan ook niet anders, want zij waren vrijwillig en moedwillig tegen God ingegaan. Zo is verberging het gevolg van de verbroken verhouding. Zo wordt in Deut. 31:8 en 32:22 gezegd dat de Heere Zijn aangezicht ganselijk zal verbergen.

Dat zal de Goddelijke reactie zijn op al het kwaad, dat het volk zou doen. Ook lezen we in Jes. 59:2 "Uw ongerechtigheden maken een scheiding tussen u en tussen uw God en uw zonden verbergen het aangezicht van ulieden dat Hij niet hoort". Zo wordt op mensvormige wijze gesproken van het aangezicht van God. Hij verbergt Zijn aangezicht. Dat is een vreselijke straf. Dat is het ergste wat kan gebeuren. Toen Mirjam en Aäron tegen Mozes opstonden en daarin tegen God opstonden, gebeurde het "dat de toorn des Heeren ontstak en God wegging. De wolk boven de tent week". Zo is dus het verbergen van Gods aangezicht het gevolg van de zonden. God moet Zijn aangezicht afwenden. Hij is heilig en rechtvaardig en kan daarom geen gemeenschap hebben met zondaren.

De Heere komt echter tot zondaren, tegenover wie Hij Zich verbergen moest. Door het Verbond komt Hij zelfs met deze woorden: "De Heere doe Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig, de Heere verheffe Zijn aangezicht over u en geve u vrede". Dat is niet en nooit te verklaren vanuit de mens. Het is alleen omdat God redenen nam uit Zichzelf. Het is dan ook een eeuwig wonder voor verloren zondaren, wanneer ze in de weg van wedergeboorte en geloof mogen ondervinden: "Uw aangezicht in gunst tot mij gewend..."

Maar.... wanneer het volk van Gods verbond weigert te wandelen in Zijn wegen, moet de Heere Zijn aangezicht verbergen. Dan zegt de Heere: "Ik zal hen verlaten en Mijn aangezicht van hen verbergen, dat zij ter spijze en vele kwaden en benauwdheden zullen hen treffen" (Deut. 31:17). Wie de hoofdstukken 31 en 32 van Deuteronomium leest, zal merken hoe ernstig die Goddelijke verberging is.

Een ieder die door de Heere staande wordt gehouden op zijn levensweg, zal dan ook te maken krijgen met de ver-

berging van Gods aangezicht. Allereerst wordt het erkend dat Hij Zijn aangezicht van mij moet afwenden. Als mijn ogen open gaan en ik iets ga ontdekken van mijn grote zonde en schuld bij God, hoe moet het dan wel niet zijn voor Hem, Die in volmaaktheid alles weet en ziet? Wat is het smartelijk als zo openbaar komt dat het daar van binnen één vuile bron van wanbedrijven is!

Smartelijk vooral omdat het zonden en ongerechtigheden zijn, bedreven tegenover een goeddoend God. Het wonderlijke en onverklaarbare doet zich dan voor, dat naast de erkenenis: "Heere, het is naar recht, wanneer U Zich eeuwig voor mij verborgen houdt!" ook de bede beluisterd wordt: "Heere, zie nog in gunst op mij van Boven". Wat een verkwikking is het wanneer de Heere door Zijn Woord gaat spreken tot mijn ziel. Het wordt in

het geestelijk leven zulk een onvergetelijk ogenblik wanneer het spreken Gods zo passend is. Uit Zijn woorden kan dan opgemerkt worden dat mijn toestand toch voor Hem niet verborgen was. Dat Hij precies weet van de worstelingen en vragen der ziel. Hij weet van mijn bestaan af. Lezer, lezeres, het is nodig en belangrijk om ons af te vragen of we in die zin ook persoonlijk te maken hebben gekregen met de Goddelijke verberging. Gods kinderen krijgen daar immers mee te maken in de eerste bekering, maar ook na ontvangen genade. Een volgende keer D.V. willen we op dat laatste aspect ingaan.

vdW.

Dit is het eerste gedeelte van de rede die ds. Van de Weerd op de ontmoetingsdag te Kampen gehouden heeft.

B.

Jezus en de Joden

2.

De Joden hebben de dag hunner bezoeking niet bekend. Toen in de Heere Jezus Gods heil tot hen kwam, hebben ze die zaligheid afgewezen. Ze hielden zich aan hun eigen gerechtigheid en ze bleven proberen om langs die weg God tevreden te stellen en zichzelf een plaats in het Koninkrijk te verzekeren. Hoewel Christus tot het Zijne kwam hebben de Zijnen Hem niet aangenomen. En toen? Toen brak er een bange tijd voor de Joden aan. Ze zijn verstrooid over de gehele wereld. Ze moesten zwerven en vluchten en hun bestaan werd voortdurend bedreigd. Maar, dat betekent niet dat God geen bemoeienissen meer met hen heeft. Hij heeft hen niet verstoten. Ze hebben het er wel naar gemaakt, dat ze zouden worden verstoten, maar God heeft dat niet gedaan. Hij is lankmoedig en groot van goedertierenheid. En het is Zijn wil dat nog steeds de boodschap van Zijn genade aan het zaad van Abraham zal worden verkondigd. Het is dan ook naar de wil des Heeren dat de apostel Paulus overall waar hij op zijn zendingsreizen kwam, eerst naar de synagoge ging om zijn broeders naar het vlees aan te tonen dat Jezus waarlijk de Christus is. Eerst de Jood....

Evangelieverkondiging

Is het vandaag nog de roeping der kerk om aan de Joden het Evangelie te ver-

kondigen? Ongetwijfeld. Het is immers de opdracht van Christus geweest om het Evangelie te verkondigen aan alle creaturen en zolang Joden creaturen zijn, behoort de boodschap van Gods genade ook tot hen te worden gebracht.

We kunnen van mening verschillen over de vraag hoe we die arbeid dan moeten noemen. Vroeger sprak men onbevraagd over "Zending onder de Joden". Tegenwoordig is die aanduiding vrijwel verdwenen. Het is niet juist, zo is de gedachtengang, om de Joden en andere volken op een lijn te stellen. En dat gebeurt eigenlijk, als we van zending onder Joden spreken precies op dezelfde manier als we spreken van zending onder de Bosjesmannen. Maar Joden en Bosjesmannen zijn niet met elkaar te vergelijken. De Joden hebben het Evangelie, althans in de boeken van het Oude Testament. De Joden waren vanouds het uitverkoren volk en dat zullen we in onze benadering van de Joden niet mogen vergeten. Vandaar dat men de voorkeur geeft aan een andere benaming dan "zending". Welke naam dan? Onze kerken hebben gekozen voor de naam "Evangelieverkondiging onder Israël". Dat is een juiste benaming. Die naam geeft aan, dat het inderdaad gaat om de verkondiging van het Evangelie onder de Joden. Dat wil zeggen, dat de Naam van Jezus daar moet worden gebracht en

bekend gemaakt. Want er is geen andere Naam onder de hemel gegeven, waardoor wij moeten zalig worden. Dat geldt toch ook van de Jood. Er is ook voor hem maar een weg tot behoud: de weg van geloof in de Heere Jezus Christus. Vandaar dat het de roeping der kerk is de Jood ook die boodschap te brengen.

In de Regeling voor de Evangelieverkondiging onder Israël, zoals die in onze kerkorde te vinden is, treffen we o.a. deze bepaling aan: "Tot de taak van de dienaar des Woords (bedoeld is: de naar Israël uitgezonden dienaar des Woords) behoort het Evangelie te verkondigen onder Israël en onder de zegen des Heeren mede te helpen aan de planting van de kerk van de Heere Jezus Christus ter plaatse waarheen de kerk hem zendt". Wij gaan dus tenvolle uit van de roeping tot evangelieverkondiging onder de Joden.

In andere kerken zijn wijzigingen in de opdrachten aan hun deputaten aangebracht. Nadat het woord "zending" was afgekeurd is nu eigenlijk ook het woord "evangelieverkondiging" afgekeurd. Men zegt dat: aan de Joden behoeven we het Evangelie niet meer te verkondigen, want zij hebben het Evangelie al. En niet zelden zit er ook nog de gedachte achter, dat de Joden wel buiten Jezus om zalig kunnen worden. Zij hebben hun eigen weg tot God. Zij zijn immers nooit bij God vandaan gegaan en hebben dan ook geen middelaar nodig om hen tot God terug te brengen. De zogenaamde twee-wegen leer: er is een weg voor de heidenen (de niet-Joden) en dat is de weg via Jezus; er is ook een weg voor de Joden, en dat is de rechtstreekse weg, zonder Jezus.

Het is intussen duidelijk, dat het met name de Joden zelf zijn, die er bij de kerken sterk op aandringen de naam van hun deputaatschappen te veranderen. Zij voelen zich gekrenkt als de kerk meent, dat aan de Joden het Evangelie verkondigd moet worden. De kerk moet die pretentie niet hebben. Het is eerder zo, dat de Joden de kerk de boodschap Gods kunnen vertellen. Zij weten die veel beter! En vele kerkleiders hebben het hoofd gebogen voor deze eis van de kant van de Joden en ze spreken nu dan ook over "gesprek met Israël" of "ontmoeting met Israël", of dergelijke vrijblijvende dingen.

Maar daarin heeft de kerk dan wel de gedachte prijs gegeven, dat zij iets unieks te verkondigen heeft; iets wat ook de Joden niet weten. Wat is dan het

unieke? Het is het geheel unieke van de Heere Jezus Christus, die de enige Middelaar tussen God en mens is, en die als Enige in staat is beiden met elkaar te verenigen. Helaas moet gezegd worden, dat in de ontmoeting met Israël de kerk veelal de uniciteit van Christus heeft losgelaten. Zeer tot oneer van de Zaligmaker! Heeft de kerk hiermee niet iets wezenlijks prijsgegeven? Is ze dan nog "christelijke" kerk?

We zullen ons om deze reden moeten blijven verzetten tegen elke poging om de naamgeving van het werk dat de kerken onder Israël mogen doen zodanig te wijzigen, dat we de schijn op ons laden dat het niet meer om de verkondiging van het Evangelie van de Heere Jezus zou gaan. Aan dat stuk vervlakking mogen we niet meedoen.

Na Auschwitz ook nog?

Gezegd wordt, dat het eigenlijk niet meer kan na alles wat de "Christenheid" de Joden heeft aangedaan in de eeuwen van haar bestaan en met name na wat de "Christenheid" in Auschwitz heeft gedaan. De vernietiging van zes miljoen Joden moet ons zo met schaamte vervullen, dat we voorgoed afleren nog enige pretentie te voeren. Er zijn inderdaad geen woorden te vinden voor het leed dat de Joden is aangedaan. Een leed, dat ook voor een deel veroorzaakt is door hen die tot de christelijke kerk behoorden of behoren. Er is heel wat antisemitisme gevonden in de christelijke geleerden en menige preek is er al gedaan, die niet vrij was van antisemitische tendenzen. Het is trouwens een teken aan de wand, dat de officiële leiding van de Roomse kerk - het Vaticaan - nog nooit is overgegaan tot formele erkenning van de staat Israël.

Maar moet het gebeuren in Auschwitz de mond der kerk snoeren? Hebben we niets meer te zeggen? Is de bijbelse boodschap daardoor ongeloofwaardig geworden? Moeten we zwichten voor argumenten van de kant van de Joden, zoals: "Hoe kan het kruis nu het symbool van de liefde zijn, als met dat kruis zoveel Joodse schedels zijn ingeslagen?" Is daar niets tegen te zeggen?

Om te beginnen kan gezegd worden, met het Evangelie in de hand, dat heel die Jodenhaat en -vervolg beslist niet uit de geest van het Evangelie voortkomen. Jezus weende, toen Hij de stad zag. Paulus had er een gedurige smart over als hij aan de hardnekkigheid van de Joden dacht en hij

zou wel verbannen willen zijn van de Heere als hij op die manier de Joden voor Christus zou kunnen winnen. Dat is waarschijnlijk wat anders dan Joodse schedels inslaan met het kruis. Hier is bewogenheid, hartelijk verlangen naar de bekering van de Joden. Met andere woorden: wat de zogenaamde christenheid ervan gemaakt heeft is vaak mijlenver verwijderd geweest van de geest van het Evangelie en was niet uit God en uit Christus. Zouden we dat niet hardop mogen zeggen?

Maar daarmee is de schade niet ongedaan gemaakt. Terecht. Maar wat denkt u van Paulus. Hij heeft veel, ja heel veel schade aangericht onder de christenen. Wat heeft hij hen laten lijden en wat maakte hij hun leven zwaar. Er zijn gaten geslagen in gezinnen en gemeenten, dankzij de woeste ijver van Paulus. Als er ooit iemand geweest is, die alle reden had om voortaan maar te zwijgen over de Jezus die hij vervolgd had, dan was het deze Paulus. Maar wat gebeurt er? Hij blijft zich wel schamen voor zijn verleden. Hij noemt zichzelf de minste apostel en de voornaamste der zondaren, juist omdat hij de gemeente vervolgd heeft. Maar zwijgt hij over de naam van Jezus? Geen sprake van. Met alle ijver die in hem is en met alle krachten die God hem geeft zoekt hij - om het zo eens te zeggen - de aangerichte schade goed te maken en zoveel mogelijk zielen voor Christus te winnen. Toegepast op onze verhouding tot de Joden zou de erkenning van het schandelijke onrecht dat wij de Joden hebben aangedaan, de kerk er nu toe moeten brengen met des te meer ijver de Joden te verkondigen de ware Jezus, die van Zichzelf zei: Komt herwaarts tot Mij, die vermoeid en belast zijt en Ik zal u rust geven. Leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart....

Ja, het zal wel moeten gebeuren in bescheidenheid en in grote voorzichtigheid. We hebben geen reden om ons op de borst te slaan en uit de hoogte te komen. Maar als het gaat om de inhoud van de boodschap, die dient

onverkort te zijn. De bazuin dient ook daar een helder geluid te geven en er mag geen twijfel aan bestaan wat de kerk aan de Joden komt vertellen. Het moet niet zijn, zoals ik eens een Joodse rabbijn in een gezelschap van christelijke leiders hoorde zeggen: "Windt u er nu eens geen doekjes om: Is Jezus voor jullie de Christus of niet? Laat ons daar niet over in het onzekere. Wij hebben er recht op te weten wat u ons wilt vertellen". Ik ervoer dit woord als een beschamend woord. Spreekt de kerk dan zo onduidelijk in de ontmoeting met Israël? Hebben we de naam van Jezus dan achtergehouden, zodat de Joden niet eens weten wie Hij voor ons is?

Zelfonderzoek

In het eerste artikel in deze serie verwees ik naar bepaalde uitlatingen van de Joodse predikant Baruch Maoz. Hij, die zelf voorganger is in een Hebreeuws-sprekende christelijke gemeente in Israël en goed op de hoogte is van wat er aan werk ook door de Nederlandse kerken in Israël gedaan wordt, verwijt de kerken in Nederland, dat er van het echte verkondigen van het Evangelie niet zoveel terecht komt. Dat is een ernstig verwijt. En we zullen onszelf eerlijk moeten onderzoeken of dit verwijt terecht is. We zijn het aan het Evangelie van de Heere verplicht en ook aan het welzijn van de Joden geen andere boodschap te brengen dan de boodschap, die Christus wil laten verkondigen. Doen we dat? Zijn we daarin getrouw? Wijst Maoz de Nederlandse kerken een gebrek aan? Dan nog is het een vriend, die ons onze feilen toont. Maar we moeten ons wel onderzoeken. Het gaat om de kern van de zaak; het hart van het Evangelie. Wat dunkt u van de Christus?

En dan komt vanzelf de vraag aan de orde, die indertijd in "De Wekker" gesteld werd: de vraag naar de identiteit van de Heere Jezus Christus. Daarover een volgende keer.

(wordt vervolgd)

P. den Butter.

John Owen over de "Inwonende zonde"

12.

In het vorige artikel hebben we gezien dat Owen sterk benadrukt dat de inwonende zonde een door en door bedrieglijk karakter heeft. Op allerlei slinkse manieren probeert zij Gods kinderen van het rechte spoor af te

voeren. In nauwe aansluiting aan enkele woorden uit het begin van de brief van Jakobus laat Owen zien dat de bedrieglijkheid van de inwonende zonde meestal langs het volgende patroon te werk gaat: Allereerst pro-

beert zij de menselijke *geest* te verleiden. Vervolgens zoekt ze het *gevoelsleven* zo te verstrikken, dat dit geheel onder haar invloed komt. Op die manier kan de zonde zich uiteindelijk ook in de wil *nestelen*. Dat betekent dat de wil wordt overgehaald om de zonde te gehoorzamen. Het gevolg is dat de hele levenswandel van de gelovigen in een verkeerde richting gebogen wordt. Als er door de genade van God geen verandering in deze toestand zou komen, zouden zij verblind op deze duistere weg blijven doorgaan. In dit artikel willen we vooral luisteren naar wat Owen te zeggen heeft over het eerste van deze drie aspecten, namelijk dat de inwonende zonde erop uit is om de menselijke geest te bedriegen.

De taak van de geest

In het vorige artikel is ons al opgevallen dat Owen aan de geest of het verstand een grote plaats toekent. Naar zijn overtuiging geeft de geest leiding aan ons hele innerlijke leven en zijn de wil en het gevoelsleven daaraan ondergeschikt. Onze geest vormt namelijk over allerlei dingen een oordeel, maakt keuzes en neemt beslissingen. Daarom wordt de geest wel het oog van de ziel genoemd: Zonder het licht dat door dit oog naar binnen valt en de juiste richting wijst zouden onze wil en onze gevoelens stuurloos rondzwalken in de donkere woestijn van dit leven. Het is dan ook de taak van de geest om voor het geestelijk welzijn van onze ziel te zorgen en ervoor te waken dat zij geen schade lijdt.

Op welke manier vervult de geest deze taak in het leven van Gods kinderen? Wel, zegt Owen, juist met onze verstandelijke vermogens dienen zij er voortdurend op toe te zien dat hun hele hart bereid is tot eer van God te leven en al Zijn geboden te gehoorzamen. Dat houdt tegelijk ook in dat zij vervuld dienen te zijn met waakzaamheid tegen alles wat tot de zonde verleidt en in het bijzonder tegen de zonde zelf.

De uitholling van het zondebesef

Precies op deze punten probeert de inwonende zonde het verstand te bedriegen. Zij doet dat vooral door het heldere, bijbelse zondebesef te vertroebelen en door verkeerde voorstellingen te geven van Gods goedheid en genade. We gaan nu eerst vrij uitvoerig in op de vertroebeling van het zondebesef. De verkeerde voorstellingen van Gods genade komen aan het slot van dit artikel aan de orde. Owen begint met het grote belang van

een grondig, bijbels zondebesef te onderstrepen. Hij is ervan overtuigd dat een dergelijk besef onlosmakelijk aan het ware geloof verbonden is en heilzaam is voor een gezond geestelijk leven. Wanneer wij namelijk inzien hoe verschrikkelijk het is tegen God te zondigen, vernedert dat ons en maakt het ons ootmoedig. En er is geen kleet dat ons, zondige mensen, beter past dan het kleet van de ootmoed (Vgl. 1 Petr. 5:5). Hoe we aan dit kleet komen en het bewaren? Op deze vraag antwoordt Owen: "Niet anders dan door een voortdurend en diep besef van het erge, het afschuwelijke en het gevaarlijke van de zonde".

Zo'n oprecht zondebesef leert ons overigens niet alleen ootmoedig te zijn, het bewaart ook voor de zonde. In dit verband verwijst Owen naar een bekend gedeelte uit de geschiedenis van Jozef. Waarom bezweek hij niet voor de verleiding van de vrouw van Potifar? Was dat niet omdat hij diep doordrongen was van de ernst van deze zonde? Dat blijkt uit zijn eigen woorden: "Hoe zou ik zo'n groot kwaad doen, en zondigen tegen God!" (Gen. 39:9). Want als we beseffen hoe erg de zonde is, zullen we ook wijken van het kwade.

Tegen dit heilzame besef richt de inwonende zonde haar bedrieglijke aanvallen: "Zij spant zich in om de geest af te voeren van het diepe besef van het afschuwelijke, walgelijke en gevaarlijke van de zonde". Op alle mogelijke manieren probeert zij ons wijs te maken dat het met de zonde eigenlijk wel meevalt; het is niet zo erg als we vroeger misschien dachten. Daarom moeten we er ook maar niet zoveel aandacht aan schenken en wat gemakkelijker gaan leven. En zo dreigt geleidelijk het besef weg te ebben wat de zonde nu eigenlijk is in de ogen van God!

Nu probeert de inwonende zonde op allerlei manieren dit doel te bereiken. Toch zijn het twee middelen waarvan zij zich bij voorkeur bedient. In de eerste plaats zoekt ze Gods kinderen te verleiden dat zij misbruik gaan maken van de genade van God. Vervolgens is zij erop uit het zondebesef beperkt te houden tot wat oppervlakkige gevoelens.

Goedkope gedachten van de genade

De Schrift leert heel duidelijk dat wij alleen door Gods genade van de ontzaglijke kwaal van de zonde verlost kunnen worden. Genade is Gods grote geneesmiddel. Maar die genade wordt

wél geschonken met een bepaald doel: "Want de zaligmakende genade Gods is verschenen.... en onderwijst ons.... dat wij godzalig leven zouden in deze tegenwoordige wereld" (Titus 2:11 en 12). Als God genadig ons de zonden vergeeft moet dat dus leiden tot een leven in de vreze des Heeren. Daar zet de inwonende zonde nu het breekijzer in: Zij maakt de genade goedkoop door haar los te maken van een heilig leven. Zij suggereert dat de vergeving van zonde betekent, dat we ons voortaan om de zonde helemaal niet meer behoeven te bekommeren. Dat is zoveel als Christus Zijn genade laten aanbieden en de duivel daaruit de conclusie laten trekken, zegt Owen heel scherp. Het gaat hier immers om dezelfde verzoeking waartegen Paulus zo heftig waarschuwde, toen hij schreef: "Wat zullen wij dan zeggen? Zullen wij in de zonde blijven, opdat de genade te meerder worde? Dat zij verre!" (Rom. 6:1).

Hoe iemand tot deze verkeerde voorstelling komt? Wel, een kind van God is er diep van overtuigd, dat hij vanwege de zonde iets in hem woont steeds weer genade nodig heeft. Maar wanneer hij telkens weer de toevlucht neemt tot de Heere om barmhartigheid te verkrijgen, kan er, zo zegt Owen, een zekere gewenning optreden. De genade lijkt niet zo kostbaar meer als vroeger. De glans is eraf en het wonder is eruit verdwenen! De oorzaak kan ook ergens anders liggen: We kunnen al te gemakkelijk een beroep doen op de genade en de vergeving van zonden. Zeker, God wil de zonde van de Zijnen genadig vergeven. Maar laten we ervoor oppassen, als de *inwonende zonde* ons deze evangelieboodschap influistert....! Want zij zal dat altijd doen met de bedoeling ons tot de zonde aan te zetten, of om de zonde te vergoelijken. En dan wordt de balsem van het evangelie vermengd met vergif en dat kan niet anders dan schadelijk zijn. Deze oppervlakkige opvatting over de genade van God kan tenslotte ook voortkomen uit een verkeerd gebruik van de christelijke vrijheid. Deze vrijheid is immers niet hetzelfde als volslagen ongebondenheid of wetteloosheid. Mensen die dat denken geven naar Owens mening de christelijke vrijheid veel meer ruimte dan de Heere doet in Zijn Woord. Want daar betekent vrijheid toch óók gebondenheid aan Zijn heilige wet. Dat laatste beschouwen de "vrijheidsdrijvers" als een wettisch juk dat voor de ware gelovigen overbodig geworden zou

zijn. Daarom waarschuwt Owen ertegen, dat waar de zonde pleit voor meer ruimte en zegt dat een ernstig en nauwgezet leven naar de geboden niet nodig is, de genade van God verduisterd wordt!

Als we een zuivere, bijbelse opvatting hebben over de genade van God, dan zullen we nooit lichtvaardig over de zonde denken. We zullen dan juist een voortdurende afkeer van de zonde hebben en ons erover verootmoedigen. Dit is volgens Owen de toetssteen, of we echt genade ontvangen hebben en werkelijk delen in het licht van het evangelie:

"Als het een voortdurend besef van zonde met zich meebrengt en ons hart om die reden nederig, ootmoedig en verbroken houdt - Als het ons leert de vergeving die we uit genade ontvingen met tranen nat te maken en onze zonden te verfoeien ook al zijn ze vergeven - Als het ons leert scherp op onze hoede te zijn voor de verwoestende kracht van de boze, terwijl we er toch zeker van zijn dat hij ons nooit te gronde zal richten, - Dát komt van God, van boven en van de Geest der genade. Maar als het de mensen in stilte en haast onmerkbaar los en oppervlakkig maakt in hun gedachten over de zonde, dan is het onecht, ik-gericht en vals".

Drijven op het gevoel

Nu zijn het niet alleen goedkope opvattingen over de genade waardoor het zondebesef oppervlakkig blijft. Het krijgt ook geen diepte wanneer het alleen in onze gevoelens blijft steken. Naar Owens overtuiging ontstaat het besef van zonde namelijk meestal in onze gevoelens. We ervaren dan heel nadrukkelijk, dat we de Heere hebben vertoornd en Hem verdriet hebben aangedaan. Dat kan met diepe emoties gepaard gaan. Uiteraard wil Owen daar geen kwaad woord van zeggen. Alleen legt hij er wel de vinger bij dat ons gevoelsleven sterk aan veranderingen onderhevig is. Zelfs intense emoties kunnen opdrogen. Heel duidelijk is dat te zien bij mensen die een tijd lang diep overtuigd lijken te zijn van hun zonde. Hoeveel verdriet kunnen zij niet hebben over het kwade dat zij deden. Ze nemen zich ook in alle eerst voor om anders te gaan leven. Toch komt het nooit verder dan deze gevoelens die uiteindelijk weer verdwijnen. Daarom is het van grote betekenis dat het zondebesef niet in het gevoel blijft steken, maar zó verdiept wordt dat ook het

verstand, de wil, ja heel het hart erbij betrokken zijn. Nu is juist op dit punt de inwonende zonde erop uit om kwaad te stichten. Zij probeert Gods kinderen wijs te maken dat het niet nodig is om ook het verstand en het hart te oefenen in een grondig besef van zonde. Het is genoeg als zij hun zonden "voelen". Maar wanneer die gevoelens opdrogen, is het gevaar levensgroot dat zij hard, ongevoelig en hoogmoedig worden. De reden? Hun zondebesef kreeg niet genoeg diepte; het bleef teveel steken aan de oppervlakte van hun gevoelsleven en legde niet genoeg beslag op het binnenste van hun hart.

Genade duldt geen mededingers

Tot nu toe ging het eigenlijk alleen nog maar over de wijze waarop de inwonende zonde het verstand bedriegt door het zondebesef te vertroebelen. Zij kan het verstand echter ook verstrikken door verkeerde voorstellingen op te roepen van de goedheid en de genade van God. Owen gaat daar maar kort op in. Terloops heeft hij daar immers al het één en ander over gezegd, met name toen het ging over de goedkope opvattingen die wij kunnen hebben van de genade. Waar hij nu nog apart op wijst is het feit dat de genade het hele hart opeist.

Zij duldt het niet dat wij God dienen én de wereld! Niemand kan immers twee heren dienen? Ook hier verzet de inwonende zonde zich tegen de genade en probeert onze geest te verleiden door aandacht te vragen voor vele andere dingen. Dat behoeft niet direkt iets zondigs te zijn; Het kunnen ook dingen zijn die te maken hebben met onze plaats en taak in het leven van alle dag. Nu is het duidelijk dat wij aan ons werk alle aandacht dienen te geven. Maar tegelijkertijd is het gevaar levensgroot dat de zorgen van dit leven ons zo in beslag nemen dat het ons hart afvoert van de Heere en van Zijn dienst. Dan worden al die zorgen en bezigheden krachtige mededingers van de genade! Indringend waarschuwt Owen hier tegen en wijst erop dat de gelijkenis van de koninklijke bruiloft laat zien dat velen de uitnodiging afwezen niet zozeer vanwege een bepaalde zonde, maar omdat ze té druk waren met de belangrijke en minder belangrijke dingen van dit leven. Dat duldt de genade niet. Zij wil heersen in heel het hart. En daarom is waakzaamheid geboden.

Wanneer we dit alles overwegen, blijft de vraag wel dringen: Hoe kunnen we onze geest beschermen voor deze lis-

tige verleidingen van de inwonende zonde; Is het mogelijk om ons hele hart zo volkomen te richten op de genade van God? Ook over deze dingen heeft Owen heel wat te zeggen. Dat moet echter blijven liggen tot een volgend artikel.

(wordt vervolgd)
Middelharnis, A. Baars

Najaarsvergadering

van de vereniging

"Helpende Handen"

Deze zal worden gehouden op D.V. zaterdag 5 oktober a.s. in scholengemeenschap "De Driestar", Ronsseweg 557 te Gouda.

Het thema van deze vergadering is:

"Kwaliteit maak je niet alleen" een bijbels pastorale lezing over de betrokkenheid van ouders bij de zorg voor mensen met een handicap.

Iedereen die te maken heeft met de zorg voor mensen met een handicap komt in aanraking met de vraag naar de kwaliteit daarvan. Het is niet eenvoudig te bepalen wat goede kwaliteit van zorg is. Daarvoor moeten normen worden ontwikkeld. De kwaliteit van de hulpverlening moet worden getoetst. De overheid stimuleert de hulpverleners, de instellingen en gebruikers om samen deze en andere vragen te beantwoorden.

Tijdens onze vergadering willen we er met elkaar over nadenken, welke taak wij daar als ouders en mensen met een handicap in kunnen vervullen. Dát we die taak hebben is duidelijk. De hulp die geboden wordt, grijpt veelal diep in in ons persoonlijk leven.

Dr. Seldenrijk uit Zeist zal vanuit de Bijbel richtlijnen geven voor de wijze waarop wij als christenen een bijdrage kunnen leveren.

De najaarsvergadering begint om 10.15 uur en zal besloten worden om 15.30 uur.

Voor de jeugd

Nehemia 126

"Gedenk aan hen, mijn God, omdat zij het priesterdom hebben verontreinigd, ja, het verbond des priesterdoms en der Leviëten. Alzo reinigde ik hen van alle vreemden;"

Neh. 13:29, 30a

Beste jongelui!

Het is al weer vijf weken geleden dat we met elkander nadachten over de geschiedenis van Nehemia. Dit houdt

verband met de vakantie, die inmiddels al weer verleden tijd is, en ook met het feit dat het laatste nummer van Bewaar het Pand door ons is opgevuld met een artikel, betreffende het onderwerp waarover we hebben gesproken op de Panddag te Kampen: *De kerk zonder muur*.

Het is nu nog mooi weer. Wel erg droog. Mogelijk regen het, of heeft het geregend wanneer jullie dit onder de aandacht krijgen. Het zou voor de landbouw wel te wensen zijn. Doch wij hebben niets te bestellen. De Heere regeert. Regen en droogte overkomen ons niet bij geval. Zo staat het in de Heidelberger Katechismus Z. 10. Dat wordt wel eens vergeten. We weten het wel. Althans, we kunnen het weten, doch om er altijd rekening mee te houden, dat "alles" uit Gods hand ons toekomt, dat zal niet zoveel gebeuren, dacht ik.

Als ik dat zo schrijf moet daar natuurlijk geen verontschuldiging uit worden opgebouwd. Want daar zijn we meestal heel handig in. We leven dan eigenlijk zo maar een eind weg. God is nog wel goed in de kerk, en in allerhande Godsdienstige gesprekken, terwijl we Hem in de praktijk van het gewone dagelijkse leven, op dood spoor hebben gerangeerd. Dat is natuurlijk een verschrikkelijke zaak. Want al wordt God buiten heel veel dingen gehouden. Hij is toch nergens uit te sluiten. Uit Zijn hand komen alle dingen voort. Niet alleen de goede, maar ook de kwade. Het geloof belijdt dat het ons toekomt uit een Vaderhand. Wat is dat een geweldige gedachte: Gods hand een Vaderhand. Dat is een grote hand. Dat is een almachtige hand. Dat is een goede hand. Dat is een milde hand. Het is ook een straffende hand en niet minder een zegenende hand. Wat is er omtrent die Vaderhand al niet te vermelden.

*Denk aan het Vaderlijk meedogen
HEERE, waarop ik biddend pleit.*

*Milde handen en vriend'lijk' ogen,
Zijn bij U van eeuwigheid.*

Sla de zonden nimmer ga,

Die mijn jonkheid heeft bedreven.

Denk aan mij toch, in gena,

Om Uw goedheid d'eer te geven.

Ps. 25:3

Mogelijk kennen jullie dit vers. Het is ontzaggelijk rijk aan inhoud. Zeker voor jonge mensen, daar er in over de "jonkheid" wordt gesproken. Wie heeft er dan geen zonden bedreven, die alleen bij God bekend zijn. Die mogen we ook aan God belijden. We mogen

ook weten dat God een gaarne vergevend God is, voor een ieder die zijn zonden belijdt en laat. En dat die vergeving altijd gegrond is, in het priesterwerk van de Heere Jezus Christus. Want de schuld die door ons gemaakt is, is door Hem betaald. Hij heeft met ene offerande een volkomen genoegdoening teweeggebracht. Voldoende stof om over na te denken.

Het gaat in het schriftgedeelte dat wij bezig zijn te overdenken, juist over het priesterambt. Dat was door een kleinzoon van Eljasib verontreinigd. We hebben dat de vorige keer gehoord en het jullie proberen te laten zien. Het priesterambt is een heilig ambt. God neemt het daarmee zeer nauw. Hij kan de zonden nooit straffeloos gedogen. En zeker niet wanneer zij op een schandelijke manier worden bedreven door hen, die zich in Zijn dienst bevinden. Vandaar dat deze kleinzoon van Eljasib, die een zoon van Jojada geweest is, en schoonzoon van Sanballat geworden was, uit zijn ambt werd gezet. Hij werd gewoon weggejaagd. Dat is natuurlijk een zeer ernstige zaak. Dat is Nehemia zich wel terdege bewust geweest. Hij kon echter niet anders. En hij mocht ook niet anders. Hij voerde middellijker wijs Gods raad en recht uit.

Steekt hij nu na deze daad de duim achter het vest, met de gedachte dat hij het nu weer eens goed geklaard had, zoals hij al zoveel zaken recht gezet had? Verre vandaar! Hij gaat weer bidden. Lees goed wat ik zeg (schrijf): Hij gaat weer bidden. We zijn hem in zijn geschiedenis al menigmaal biddende tegen gekomen. Bidden is met alle nood verschijnen voor het aangezicht van God. En niet alleen met alle nood, maar met alle dingen. Dat wil zeggen ook wanneer er konkreet geen nood aanwezig is. De Heere zegt niet voor niets: Ken Hem in al uw wegen.... Zonder Mij kunt gij niets doen.... Wie dat beleeft, leeft nauw. En een nauw leven is altijd een goed leven. Dat is een in gemeenschap met God leven. Zo was het bij Nehemia. En hoe is het bij ons? Want bij alles wat we overdenken, moeten we steeds onszelf in de gaten houden.

Als Nehemia verschijnt voor het aangezicht van God, zoals hij gewoon was te doen, zegt hij: "Gedenk aan hen, mijn God, omdat zij het priesterambt hebben verontreinigd, ja, het verbond des priesterdoms en der Levieten".

Er zijn er die denken dat Nehemia er mee heeft bedoeld: Ik heb gedaan wat ik kon en moest doen, en nu geef ik het

aan mijn God over. Hij was dan aan het eind. Meer dan hij gedaan had, kon hij niet. Het is natuurlijk mogelijk dat hij zo gedacht heeft. Er staan echter in het O.T. wel zaken van soortgelijke aard waarin men veel verder ging. Lees Numeri 25 er maar eens op na. Het is om te schrikken als je het leest, hoe zwaar priesters werden gestraft, en dat middellijk door mensen, tot eer van God en ook met Zijn goedkeuring. Vanuit dat oogpunt zijn er ook die aan een wraakgebed denken van Nehemia, zo in de geest van: Wilt U hen nu maar verder straffen overeenkomstig hun verdiensten.

Weer anderen denken dat Nehemia met zijn bede betoond heeft, hen wel te hebben gestraft, terwijl hij hen toch niet heeft losgelaten. Wetende dat God wel rechtvaardig, maar dat Hij ook barmhartig en zeer genadig is. Al deze verschillende meningen zijn er een bewijs van, dat het niet zo eenvoudig is, om tot een eensluidend oordeel te komen. Het behoeft door ons ook niet geveld te worden. Want hun oordeel is al lang geveld door God Zelf. Hun lot is beslist en zij bevinden zich op de plaats die door God hen rechtens is toebedeeld. Wanneer zij in hun zonden hebben volhard, zijn zij voor eeuwig omgekomen. Dat is zeker. En wanneer zij zich hebben bekeerd zijn zij rechtens zalig geworden, niet op grond van hun bekering, doch op grond van het Borgwerk van de Heere Jezus Christus, Die als die volkomen Hogepriester voor al de Zijnen de schuld heeft geboet.

Al komt het ons niet toe om een laatste oordeel uit te spreken, is er uit de gegeven mogelijkheden toch wel het een en ander te leren. Want het is mogelijk dat men een zaak aan God overgeeft, en dat men een desbetreffend persoon los moet laten, om de Heere te laten doen wat goed is in Zijne ogen.

Het is ook mogelijk dat men zodanig door Gods Geest geleid wordt, dat men de wraak Gods afbidt, over bepaalde zonden door bepaalde mensen bedreven. Zo is het ons wel eens overkomen, toen in de oorlog tijdens een kerkdienst er een granaat op een verwarmingsbuis uit elkaar spatte, die men afschoot. Het kwam toen spontaan in ons op: "O God der wrake, o God der wrake, verschijn blinkende". Daar was toen zoveel geloof bij, dat we er vast van overtuigd waren dat de Duitsers de oorlog verliezen zouden, en dat God recht doen zou, op de klacht van hen, die waarlijk bidden hadden geleerd. En zo is het

tenslotte ook geschied, gelijk de geschiedenis het ons heeft laten zien. Dat er om genade gebeden wordt, ook als men naar recht de dood heeft verdiend, komt gelukkig ook voor. Ik denk zelfs aan Hem, Die door Nehemia is getypeerd geworden, zoals we dat al meer hebben gezien, Die aan het kruishout als eerste bedde heeft uitgesproken: "Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen". Stefanus heeft ten deze de voetsporen van zijn Meester gevolgd, toen hij stervende bad: "Heere, reken hun deze zonde niet toe!" En als hij dat gezegd had, ontsliep hij.

Het is een voorrecht als men er toe komen mag om zijn eigen vonnis te ondertekenen en nog om genade mag leren bidden.

Dan kan de grootste zondaar nog behouden worden. Laten wij tenslotte deze gedachte vast houden: Uit genade kan een ieder zalig worden, door het geloof in Hem, Die voor de zonden geleden heeft, en voor de overtreders gebeden heeft.

Julie aller vriend,

Ds. H.C.v.d. Ent.

1951

1991

"Vergeet geen van Zijn weldaden"
Psalm 103:2b

Op D.V. vrijdag 4 oktober a.s. hopen onze geliefde ouders en grootouders

D. Slagboom V.D.M.
en

E. Slagboom-Bos

te herdenken dat zij 40 jaar geleden getrouwd zijn. We hopen die dag in familiekring te herdenken.

Tevens is het op D.V. 14 oktober 40 jaar geleden dat onze vader in het ambt van dienaar van het Woord bevestigd is.

Dat de HEERE onze vader en moeder voor elkaar en voor ons nog lang moge sparen en hen ook bij het klimmen van de jaren tot een toevlucht moge zijn is de wens van hun dankbare kinderen en kleinkinderen.

Zuid-Afrika: J. Slagboom
G.T.W. Slagboom-Kema
Hanna, Marlies, Thera,
Nienke

Oppeendoes: R. de Lange-Slagboom
A. de Lange
Jan-Willem, Elsbeth,
Jantine, Dirk

Nijkerk: A. van der Zwan-Slagboom
J. van der Zwan
Liesbeth

Katwijk: E. Slagboom
J. Slagboom-van den Belt
Dirk

Veldweg 35,
8085 AV Doornspijk

Boekbesprekingen

De brief van Jakobus, door dr. H.F. Kohlbrugge

Uitgeverij: Den Hertog - Houten

Dit boek verscheen in de serie **Schriftverklaringen**. Alles wat Kohlbrugge over deze brief geschreven heeft, is in dit deel opgenomen. We hebben niet te maken met een volledige verklaring van deze brief. Het gaat in hoofdzaak om een verklaring van het eerste hoofdstuk. Verder zijn er verschillende aantekeningen op en verklaringen van enkele gedeelten van de hoofdstukken 4 en 5 opgenomen.

Kohlbrugge vraagt onze volle aandacht wanneer hij de Schrift laat spreken. Dat geldt ook hier. Hij steekt af naar de diepte en overal is te merken wat zijn begeerte was. Aan de verklaring gaat een *Inleiding* van 16 bladzijden van de hand van de schrijver vooraf. Daarin zegt Kohlbrugge o.a.: "En juist dan komt de mens tot God, als een geheel ontledigd vat, als een goddeloze, die het met zijn eigen bloed wil ondertekenen, dat hij de eeuwige dood verdiend heeft. En terwijl hij zijn eigen doodvonnis ondertekent, wordt hij op grond van die ene gerechtigheid, die Christus heeft aangebracht, op grond van al de heilige werken, die Christus volbracht heeft, gerechtvaardigd voor God en vrijgesproken in Diens gericht. Bij deze rechtvaardiging wordt hem

geen heiligheid ingegoten. Nee, hij wordt vrijgesproken als een goddeloze. Hij verschijnt nooit anders voor de genadetronen dan als een goddeloze, zo heeft hij als een goddeloze zijn gehele leven lang vergeving der zonde van node, nooit en nimmer ziet hij werken bij zichzelf, die bij God zouden kunnen gelden. Toch zijn de goede werken reeds geschied, het gepleegde onrecht is hersteld; dat is de wijze, waarop een door God levend gemaakte goddeloze tot de Heere komt (....). Zo lost zich de schijnbare tegenspraak van Romeinen 3:28 en Jakobus 2:24 op in één heerlijke, Goddelijke waarheid". Het boek telt 240 bladzijden en kost als paperback f 22,95.

B.

Ezra en Nehemia, door Ds. C. Stam
Uitgeverij: Van den Berg/J.H. Kok B.V. - Kampen

Dit boekje bevat een uitleg bij deze bijbelboeken. Het is niet een uitleg woord voor woord, maar wel een leesbare uitleg, die gemakkelijk te volgen is, voor jong en oud. Het gaat in beide boeken over reformatie en opbouw. Zo lezen we in een *Woord vooraf*.

De schrijver begint met een overzicht van de tijd van toen.

Dat kan telkens worden geraadpleegd en dat is nuttig. De uitleg van de beide bijbelboeken wordt verdeeld in een aantal hoofdstukken, die weer onderverdeeld zijn.

We hebben met belangstelling van het boek kennis genomen. Het is eenvoudig geschreven en nodigt uit steeds verder te lezen.

Het bepaalt ons bij de toestand van het volk Israël in een zeer bewogen tijd. De Heere gedacht aan Zijn volk, hoewel het door de afwijking van de Heere in ballingschap werd weggevoerd. Velen kwamen terug. Stad en tempel werden herbouwd.

Het volk bleef echter een hardnekkig volk. De Heere bleef nochtans gedenken ten goede.

Op de achterzijde van de omslag lezen we: "Ds. Stam geeft aan die rode draad veel aandacht in deze met grote kennis

*In den grijzen ouderdom zullen zij
nog vruchten dragen; zij zullen vet
en groen zijn,
Om te verkondigen, dat de HEERE
recht is; Hij is mijn Rotssteen, en in
Hem is geen onrecht.*

D.V. 14 oktober zal het 40 jaar geleden zijn dat onze herder en leraar

Ds. D. Slagboom

werd bevestigd als dienaar van het Goddelijke Woord, waarin hij tot vandaag mag dienen

Wij hopen dit te gedenken in een samenkomst met de gemeente op maandag 14 oktober. Er zal om 19.00 uur een korte herdenkingsdienst zijn in ons kerkgebouw Rodelandweg 1, waarin onze predikant zelf hoopt voor te gaan. Daarna zal er vanaf 20.30 uur gelegenheid zijn hem en zijn familie te feliciteren in het Dorpshuis "De Deel", Oude Kerkweg 52.

Doornspijk, september 1991.

Namens de kerkeraad
M. Bijl, 2e voorzitter
H. Koekoek, scriba

Vakantie op Texel

Gezelligheid, rust, activiteit, ontspanning...
U vindt het allemaal op "De Verrassing".
Bel ons nu en reserveer een bungalow of stacaravan, voor uw vakantie in eigen sfeer.
Inlichtingen: 02220-18391

vakantiecentrum
De Verrassing
Oosterend, Texel

van zaken geschreven studie, waarin parallellen tussen de oud-testamentische situatie van het volk Israël en onze moderne christelijke gemeenten duidelijk naar voren komen".

We hebben veel waardering voor dit boek. Wel zouden we graag gezien hebben, dat de schrijver bij de toepassing op onze tijd wat separerend was geweest. Hij zegt bijv. op bladzijde 62: "Daarheen (de nieuwe aarde, B.) zijn wij op reis, om dan eeuwig volmaakt bij God te wonen, verlost van zonde en satan en dood".

De auteur is emeritus gereformeerd vrijgemaakt predikant.

Het boek telt 144 bladzijden en kost f 24,90.

B.

IS ER PLAATS AAN UW TAFEL VOOR DIT KIND?

Door uw steun ontvangen zij voedsel, kleding, onderwijs en komen zij in aanraking met het Evangelie. Geef voor hun toekomst! Informatie wordt op aanvraag toegezonden.

**WOORD
DAAD**

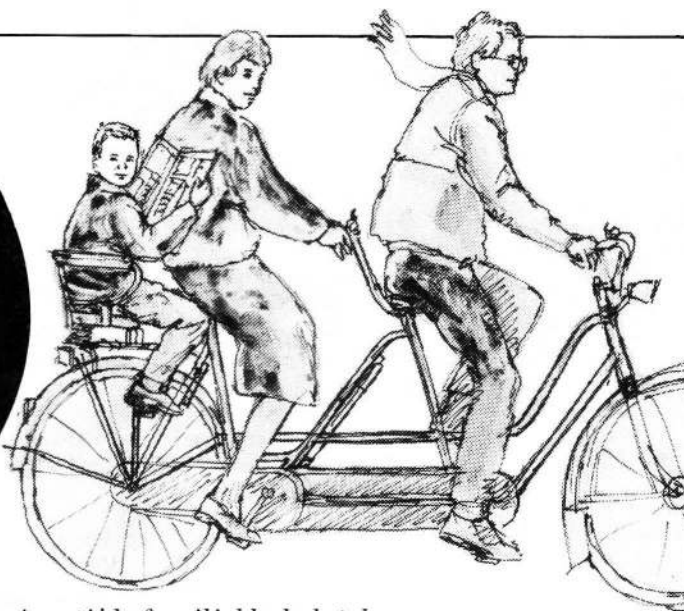
Stichting Reformatische
Hulpactie Woord en Daad
Postbus 560, 4200 AN Gorinchem
Telefoon 01830-24288

HELP DEZE
KINDEREN MET
'N FINANCIËLE
ADOPTIE VAN

40,- PER
MAAND

**Verruim uw
horizon met
Terdege...**

Terdege is een professioneel, eigentijds familieblad, dat de Bijbelse waarden hoog in het vaandel houdt.

Terdege – elke veertien dagen boordevol interessante verhalen, boeiende reportages en waardevolle rubrieken.

Een kleine greep:

- De belevenissen van tweelingen
- Te gast bij Bedoeïenen
- Veerponten en hun bazen
- Het zwarte goud in de mijnen
- De jeugd en zijn vragen
- Aandacht voor Zwingli en Bucer

En in elke Terdege:

- Pastoraal
- Jouw vragen, beantwoording van vragen van jongeren
- Veel vorstelijke foto's in kleur
- Thuis tips met recepten, tuintips, creatief, enz. enz.
- Terdege Junior, de uitneembare bijlage voor uw (klein)kinderen
- Aandacht voor de schepping

BON

Ik wil kennismaken met Terdege en ontvang graag drie nummers voor f 9,75.

Dhr./Mevr./Fam.:

Adres:

Postcode:

Woonplaats:

In een open envelop zonder postzegel zenden aan
Terdege Familieblad, Antwoordnummer 1039,
7300 VB Apeldoorn.

Neem nu de proef op de som en
stuur de bon direct op!

TERDEGE

F A M I L I E B L A D

TEL 055-495333

TERDEGE – als 't om uw gezin gaat!

UW HUISVRIEND ZULLEN WIJ MISSCHIEN NOOIT WORDEN....

**!.....MAAR EEN
GOEDE KENNIS
KAN ÓÓK VEEL TE
VERTELLEN HEBBEN!**

Maak eens kennis met het Reformatorisch Dagblad. Een christelijke krant die u breed informeert over gebeurtenissen in kerk en maatschappij. Geïnteresseerd? Vul dan de bon in en kruis aan dat u het RD VEERTIEN DAGEN GRATIS wilt ontvangen.

Omdat het Reformatorisch Dagblad 20 jaar bestaat, hebben wij voor niet-abonnees een

feestelijke aanbieding. Wanneer u besluit om t/m 31 december 1992 een abonnement te nemen, kunt u meedoen met onze jubileumprijsvraag. **Ieder** die zich als abonnee opgeeft en de goede oplossing van de prijsvraag instuurt, ontvangt een elektrisch gourmetstel... (Dit aanbod geldt alleen voor lezers die de laatste zes maanden geen abonnee zijn geweest).

Wat gebeurde er in 1971, het jaar waarin het RD op de markt verscheen?

1^e vraag

President Chroetsjov overleed. Hij was president van:

Omcirkel het goede antwoord.

- A. Amerika
- B. Sovjet-Unie
- C. China

2^e vraag

Mr. J. Luns werd benoemd tot secretaris-generaal van:

- A. NAVO
- B. EEG
- C. Comecon

3^e vraag

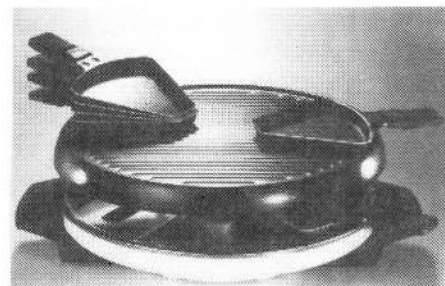
Winni Mandela werd veroordeeld tot een jaar gevangenisstraf vanwege verboden activiteiten voor:

- A. PLO
- B. Frelimo
- C. ANC

DIT MOET U DOEN

1. Als u het RD eerst 14 dagen gratis wilt ontvangen, vult u dat in op de bon. U krijgt van ons dan een formulier voor de jubileumprijsvraag toegestuurd, dat u kunt gebruiken als u besluit om een abonnement te nemen.

2. Als u nú besluit om een abonnement te nemen, vult u dat in op de bon. U kunt dan meteen meedoen met de prijsvraag en uw antwoorden op de bon voor de jubileumprijsvraag invullen. U stuurt beide bonnen in. U krijgt het gourmetstel dan z.s.m. thuisgestuurd.

**Tefal elektrisch
grill-gourmetstel**

Ja, stuurt u mij het RD

Naam: dhr./mevr.:

Adres: nr:

Postcode: Plaats:

Tel.: Handtekening:

ik wil de krant 14 dagen gratis ontvangen

ik neem een abonnement tot en met 31 december 1992 en doe mee met de prijsvraag. (De prijs van een jaarabonnement is f 304,60 incl. 2 weken gratis.)

**Bon in open envelop zonder
postzegel zenden aan:**

Reformatorisch Dagblad afd. abonneeservice,
Antwoordnummer 92 7300 VB Apeldoorn *BP*